

Засновники Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор О. Онищенко, академік НАН України. *Редакційна колегія* В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту), Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. *Бюлетень підготували* В. Бондаренко, С. Горова, Половинчак, С. Кулицький. *Адреса редакції:* НБУВ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044)524-25-48, (044)525-61-03. E-mail: siaz@pochta.ru, www.nbuv.gov.ua/siaz.html. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу оперативної інформації електронних видань/

№ 56
(4 серпня 2009 р.)

ЗМІСТ:

У ЦЕНТРІ УВАГИ	2
АКТУАЛЬНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ	3
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	5
АКТУАЛЬНІ НОВИНИ ПОЛІТИКИ	11

КИЇВ 2009

У ЦЕНТРІ УВАГИ

Кредит довіри для „Нафтогазу”

ЄС, Україна і міжнародні фінансові інституції досягли угоди про реформування українського газового сектору. Ця домовленість дасть можливість Києву одержати міжнародну фінансову допомогу, необхідну для забезпечення безперервного транзиту російського природного газу до Європи, зазначається в прес-релізі Єврокомісії.

Як наголошується в заяві Єврокомісії, міжнародний пул кредиторів готовий надати Україні кредит на суму до 1,7 млрд дол. на оплату російського газу і реформи в газовому секторі.

Зокрема, Європейський банк реконструкції і розвитку повідомив, що готовий надати “Нафтогазу України” позикові кошти на суму до 750 млн дол., з них – 300 млн дол. для поповнення оборотного капіталу, необхідного для зберігання газу в підземних сховищах в Україні, і 450 млн дол. довгострокового фінансування для підтримки інвестиційної програми з модернізації існуючої газотранспортної системи. Відповідне фінансування, яке підлягає детальній процедурі due diligence, може бути запропоновано для розгляду раді директорів ЄБРР.

У свою чергу Світовий банк розгляне надання фіскальної підтримки уряду в рамках позики на суму до 500 млн дол., призначених для підтримки міжгалузевих бюджетних і структурних реформ, включаючи реформу газового сектору, цільову соціальну підтримку малозабезпечених верств населення та держзакупівлі.

Згідно з документом, позика буде розглянута керівництвом Світового банку відразу після успішного завершення всіх реформ, узгоджених з українським урядом у рамках політики розвитку даної програми і згідно з умовами кредиту stand-by Міжнародного валютного фонду.

Свій намір розглянути довгострокове кредитування обсягом до 450 млн дол., спрямоване на підтримку та співфінансування модернізації газотранспортної системи, підтверджує і Європейський інвестиційний банк, наголошуючи при цьому, що його фінансування передбачатиме довгострокові інвестиції, а не поповнення оборотного капіталу чи оплати газу.

Міжнародні фінансові інституції розробляють пакет заходів з підтримки, які допоможуть модернізувати цю галузь і оптимізувати середньострокові платежі “Нафтогазу” за газ.

“Наша мета – поліпшити стабільність, контроль і, перш за все, прозорість українського газового ринку на користь і України, і енергетичної безпеки всієї Європи”, – заявив президент ЄБРР Т. Міроу.

Президент Єврокомісії Ж. Баррозу задоволений угодою між Україною і міжнародними фінансовими інституціями щодо реформ у газовому секторі.

“Я абсолютно задоволений досягнутою політичною угодою з Україною про реформи її газового сектору, що відкриває шлях для фінансового пакета, який буде наданий МФІ Україні”, – наголошується в коментарі президента Єврокомісії. За його словами, угода повинна значно скоротити ризик подальших газових криз між Україною й Росією і, таким чином, сприятиме безпеці постачань російського газу до Європи.

Ж. Баррозу також висловив надію, що зобов'язання, взяті на себе Прем'єр-міністром України Ю. Тимошенко, підвищать прозорість газового сектору України (*За інформацією видань: Корреспондент.net (www.korrespondent.net), FOR-Ua.com (www.for-ua.com), Українська правда (www.pravda.com.ua).*

АКТУАЛЬНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ

С. Горова, влас. кор. СІАЗ

Владимир Литвин может победить на выборах?

С 19 по 24 июля текущего года компания „Нью имидж Маркетинг Групп” проводила социологическое исследование, целью которого было осветить политическое настроение украинцев за полгода до президентских выборов. Результатам данного исследования и была посвящена пресс-конференция директора компании О. Синаюка.

Методом личного интервью было опрошено 2279 респондентов в возрасте от 18 лет во всех областях Украины, городе Киев и Автономной Республике Крым за выборкой, которую репрезентует взрослое население страны по основным социально-демографическим показателям. Погрешность выборки составляет плюс-минус 2,1 %.

Согласно результатам опроса, в голосовании на выборах Президента, скорее всего, приняли бы участие 67,4 % из числа опрошенных. Из них – 36,1 %, безусловно, готовы принять участие в голосовании и 31,3 % – скорее всего готовы принять участие в голосовании.

Согласно результатам исследования, если бы выборы Президента проходили в ближайшее воскресенье, то в первом туре голоса распределились бы следующим образом: В. Янукович – 23,3 %, Ю. Тимошенко – 15,1 %, В. Литвин – 8,4 %, А. Яценюк – 6,4 %, П. Симоненко – 4,2 %, В. Ющенко – 3,1 %, О. Тягнибок – 2,1 %, С. Тигипко – 1,4 %, А. Гриценко – 1,1 %, И. Богословская – 0,9 %, за другого кандидата – 3,2 %, против всех – 11,1 % и затрудняются ответить – 19,7 %.

О. Синаюк отметил, что одним из самых интересных моментов исследования является то, что по сравнению с июньскими данными рейтинг В. Литвина достаточно возрос, а антирейтинг у него – очень низкий. „Мы решили

предположить, что в случае второго тура, это может „сыграть на руку” В. Литвину”, – говорит директор „Нью имидж Маркетинг Групп”.

Согласно результатам проведенного исследования, в случае, если бы во второй тур выборов вышли В. Янукович и Ю. Тимошенко – победу одержал бы лидер Партии регионов, опередив нынешнего Премьера на 2 %. Достаточно большой разрыв (5,5 %) в пользу В. Литвина возникнет между кандидатами в том случае, если во второй тур выйдут В. Литвин и Ю. Тимошенко. Нынешний Председатель Верховной Рады также лидирует, правда, в пределах погрешности (0,9 %), и в электоральной паре с В. Януковичем.

В ходе опроса относительно второго тура выборов Президента был заранее исключен выбор респондентом варианта – против всех кандидатов, так как, по мнению О. Синаюка, „когда остаются два кандидата, люди скорее не пойдут на выборы, нежели проголосуют против всех”.

По словам директора „Нью имидж Маркетинг Групп”, „антирейтинг Ю. Тимошенко и В. Януковича играет очень сильно против них”. Достаточно возрос за последние два месяца антирейтинг и у А. Яценюка. Многие эксперты, по словам участника пресс-конференции, связывают такую ситуацию с не совсем удачными рекламными, агитационными материалами, которые размещены по городам Украины.

Отвечая на вопросы журналистов относительно падения рейтинга А. Яценюка, О. Синаюк высказал мнение, что данный кандидат слишком рано начал избирательную кампанию. „Он слишком рано заявил о том, что идет в Президенты, а конкурентное поле достаточно большое, и у всех было время „проехаться по нему”, – говорит участник пресс-конференции. Кроме того, рейтинг А. Яценюка начал падать после появления агитационных бигбордов и после того, как его напрямую начали связывать с Фирташем и Ющенко. Хотя, по мнению директора „Нью имидж Маркетинг Групп”, „технологи, которые разрабатывали макет рекламных материалов, прекрасно знали, какую реакцию они вызовут, и их целью было только то, чтобы о А. Яценюке вообще заговорили как о кандидате в Президенты”.

Объясняя рост рейтинга В. Литвина и низкий его антирейтинг, О. Синаюк отметил, что „сейчас электорат очень сильно устал от грязи, людям не нравится черный подход в PR-технологиях различных кандидатов. А В. Литвин не вмешивается во все „бои в грязи” и взял на себя роль менеджера Верховной Рады, пытаясь решить существующие там проблемы”.

Следует отметить, что рост рейтинга Председателя Верховной Рады можно связать не только с усталостью населения страны от „черного подхода в технологиях различных кандидатов”, но и, так сказать, с усталостью вообще. Народ хочет увидеть новое лицо, как принято говорить – третью силу, и именно так позиционирует себя В. Литвин в своей избирательной кампании. Хотя, скорее всего, все предыдущие тенденции развития избирательной кампании дают основание предполагать, что возможность его одержать победу во втором туре

выборов несколько преувеличена компанией „Нью имидж Маркетинг Групп”.

...Однако современная политическая жизнь в Украине не исключает неожиданных поворотов.

(Інформація СІАЗ)

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

О. Рябокони, мол. наук. співроб.

Донетчина в глубине кризиса

Логичным следствием глобального финансово-экономического кризиса и кризиса в сфере государственного управления страны стало существенное ухудшение социально-экономической ситуации в Украине. К лету нынешнего года особо обострились социальные проблемы, которые проявились в таком промышленном регионе-доноре страны как Донецкая область. Рост безработицы (в первую очередь в теневом секторе производства), практика вынужденных административных отпусков и перевода работников на неполное рабочее время, уменьшение реальных зарплат тружеников, рост долгов по зарплатам, долгов населения по оплате услуг ЖКХ – следствие далеко не радужного состояния экономики и растущих убытков региона, которые зафиксированы в статистических данных за первые пять месяцев текущего года.

Экономические убытки региона

Как сообщает Главное управление статистики в Донецкой области, предприятия и организации Донецкой области получили за январь – май 2009 г. отрицательный финансовый результат в сумме 535,2 млн грн.

Этот результат сформировался как разница между прибылью 54,5 % предприятий в сумме 5 млрд 921,9 млн грн и убытками 45,5 % предприятий в сумме 6 млрд 457,1 млн грн.

По сравнению с январем – маем прошлого года прибыль уменьшилась на 41 %, а убытки возросли в 2,8 раза.

В промышленности превышение убытков над прибылью составило за январь – май 1 млрд 393,9 млн грн, а удельный вес убыточных предприятий увеличился с 35 % (в январе – мае 2008 г.) до 53 % за январь – май нынешнего года.

В металлургическом комплексе области отрицательный финансовый результат за январь – май 2009 г. составил 1 млрд 560,6 млн грн. По сравнению с аналогичным периодом 2008 г. прибыль металлургических предприятий уменьшилась в пять раз, а сумма понесенных убытков увеличилась почти в 16 раз.

В угольной промышленности отрицательный финансовый результат составил за пять месяцев нынешнего года 491,1 млн грн, на предприятиях по производству

кокса и продуктов нефтепереработки – 244,3 млн грн, в химической и нефтехимической промышленности – 71,8 млн грн.

Кроме промышленности, убытки превысили полученную прибыль в строительстве – на 202 млн грн, в розничной торговле – на 80,2 млн грн.

С апреля стала убыточной финансовая деятельность, превышение убытков над прибылью за январь – май составило 337,2 млн грн.

Ну а поскольку, стали меньше зарабатывать металлурги, химики, машиностроители и угольщики – потеряли и бюджеты. Например, только в госказну регион перечислил на 40 % меньше, чем в прошлом году.

Номинальное повышение и падение реальной заработной платы

Безусловно, общая экономическая ситуация ударила и по состоянию с заработными платами. В целом по Украине, согласно обнародованным Госкомстатом данным, в июне текущего года средняя зарплата украинцев возросла до 1980 грн, что на 129 грн больше по сравнению с маем 2009 г. (в Донецкой области – 2147 (+139 грн по сравнению с майскими показателями), но при этом размер реальной заработной платы за январь – июнь 2009 г. снизился на 10,1 % по сравнению с аналогичным периодом прошлого года (в Донецкой области – на 13,7 %).

Как сообщает Главное управление статистики Донецкой области, в промышленности июньская заработная плата по сравнению с маем увеличилась на 3,5 % и составила 2370 грн.

Реальная заработная плата (с учетом изменения цен и уплаченных налогов) в целом по области в июне по сравнению с маем увеличилась на 5,9 %.

По сравнению с июнем 2008 г. средний уровень оплаты труда номинально повысился на 2,2 %, а реально этот показатель уменьшился на 11,9 %.

В ранжированном ряду видов экономической деятельности произошла смена лидера. На первое место с заработной платой 4570 грн вышли авиаторы, оттеснив при этом работников морского транспорта (4475 грн) на второе место. Следующие четыре позиции не изменились. Третье место заняли работники финансовых учреждений (3104 грн), четвертое – работники угольной промышленности (2909 грн), пятое – работники предприятий по производству кокса и продуктов нефтепереработки (2656 грн), шестое – металлурги (2603 грн).

Больше, чем в среднем по области, начислено за июнь также работникам сферы государственного управления (2531 грн), железнодорожникам (2474 грн), работникам предприятий по добыче неэнергетических полезных ископаемых (2440 грн) и по производству и распределению электроэнергии, газа и воды (2219 грн).

Самой низкой была в июне заработная плата работников легкой промышленности (1153 грн) и розничной торговли (1069 грн).

Долги по заработной плате

Сложная ситуация в регионе сложилась с долгами по зарплатам. Задолженность по заработной плате в Донецкой области на 1 июля 2009 г.

составила 356,5 млн грн (на 1 июня составляла 316,8 млн грн).

По данным облстата, задолженность по зарплате, включая предприятия-банкроты и приостановившие деятельность, в течение июня текущего года в целом по области увеличилась на 12,5 %, а по сравнению с началом года – на 35,2 %.

Долги по зарплате на экономически активных предприятиях (которые пытаются спасти свое производство начинают экономить на зарплатах!) в июне возросли на 22,3 %, а против 1 января 2009 г. – в 1,6 раза и составили 219,9 млн грн, или 62 % областной задолженности.

Что касается профильных для Донбасса угледобывающих и шахтостроительных предприятий, то (по состоянию на 24 июля) общая сумма задолженности по зарплатам (с учетом перерасчетов) составляет 1 023,2 млн грн.

В то же время долги работникам экономически активных предприятий угольной промышленности за последний месяц увеличились более чем в полтора раза и составили 83,7 млн грн, что больше по сравнению с 1 января нынешнего года в 2,2 раза.

В самой Донецкой облгосадминистрации не исключают тот факт, что некоторые работодатели, сетуя на кризис, сознательно не платят зарплату своим работникам. Об этом заявил замгубернатора Донецкой области С. Дергунов, подчеркнув при этом, что не имеет конкретных примеров „кризисных спекуляций”.

Однако растущие долги по заработной плате взбудоражили относительное социальное спокойствие в регионе. На шахте „Винницкая-2” (г. Шахтерск) больше двух недель продолжается стихийный протест трудящихся. Горняки требуют выплатить задолженность по заработной плате за три месяца. Долг по зарплате на предприятии с 1 апреля уже достиг 1 млн 45,7 тыс. грн.

Похожая ситуация с выплатой заработной платы и на шахте „Постниковская-2”. На этом предприятии горняки с марта не получали зарплату. Долг уже составил 1 млн 241,5 тыс. грн. Но здесь руководство шахты смогло убедить рабочих подождать.

Напомним, что несколько недель назад подобная ситуация (с протестами против задержек зарплат) была в соседней Луганской области на шахте „Белореченская” и, особенно, на обогатительной фабрике „Яновская”, где в ситуацию вынуждены были вмешаться Президент В. Ющенко и Премьер-министр Ю. Тимошенко.

Рассматривая данную ситуацию в регионе в целом, следует отметить, что растущие долги по заработной плате являются одним из основных факторов, расшатывающих социальную стабильность.

Рост безработицы и практика вынужденных отпусков

Еще одним важным фактором социально-экономической напряженности в регионе есть существенный рост числа безработных в первой половине текущего года и сохраняющаяся практика вынужденных отпусков.

Согласно сообщению Главного управления статистики в Донецкой области, среднесписочная численность штатных работников предприятий и организаций Донетчины (без учета работников малых предприятий и занятых у граждан-предпринимателей) за первые шесть месяцев текущего года составила 1 187,4 тыс. человек, что меньше аналогичного периода прошлого года на 108,5 тыс., или на 8,4 %.

Специалисты отмечают, что в регионе по-прежнему сохраняется практика вынужденных административных отпусков и перевода работников на неполное рабочее время, хотя по сравнению с предыдущим месяцем численность отправленных в июне в неоплачиваемые отпуска сократилась на 9,6 %.

Всего в июне в отпуске с разрешения или по инициативе администрации в области побывало 59,4 тыс. человек, или 5,1 % занятых в экономике региона. При этом 134,9 тыс. работников, или 11,6 % трудились в режиме сокращенного рабочего дня (недели).

Что касается собственно безработицы, то численность безработных, официально зарегистрированных в центрах занятости Донецкой области, на 1 июля составила 56,9 тыс. человек или 2,1 % населения трудоспособного возраста. По сравнению с аналогичной датой прошлого года это больше в 1,7 раза, а численность зарегистрированной безработной молодежи в возрасте до 35 лет возрасла вдвое. Всего на учете в службе занятости области на протяжении первого полугодия находилось 119,1 тыс. безработных, что на 22,9 % больше, чем в прошлом году.

Вместе с тем во втором квартале численность безработных начала сокращаться: в апреле по сравнению с предыдущим месяцем – на 3,2 %, в мае – на 5,6 %, в июне – на 8,5 %. В результате зарегистрированных безработных стало меньше, чем было на 1 апреля, на 11,2 тыс. человек. Если в первом квартале численность граждан, обратившихся в государственную службу занятости за помощью в трудоустройстве, составляла 38,3 тыс. человек, то во втором квартале – 22,8 тыс. В значительной степени это связано с появлением сезонных работ в сельском хозяйстве и сфере услуг, а также с желанием собственников предприятий сохранить кадровый потенциал (массовых увольнений в последние месяцы не наблюдалось).

Однако продолжающийся спад в промышленности, строительстве, на транспорте, в других отраслях экономики пока не способствует улучшению ситуации на рынке труда. Число свободных рабочих мест (вакансий) уменьшилось в области с 24,5 тыс. на 1 июля 2008 г. до 10,1 тыс. на 1 января 2009 г. и 6,5 тыс. на начало нынешнего июля. На каждые 10 свободных мест сейчас претендуют 90 человек против 14 человек год назад.

Кроме официально зарегистрированных, немало граждан предпочитают искать работу самостоятельно, не обращаясь за помощью в центры занятости. Общая численность всех безработных, исчисленная органами государственной статистики согласно методологии Международной организации труда (МОТ),

составила в Донецкой области по последним данным за первый квартал 2009 г. 223,6 тыс. человек против 131,1 тыс. в первом квартале прошлого года. За этот период удельный вес экономически активного населения в возрасте 15–70 лет (к пенсионному возрасту это не имеет отношения), то есть занятых экономической деятельностью или ищущих работу, уменьшился незначительно (с 63,8 до 63,4 %), а уровень занятости при этом снизился существенно: с 60,1 % в первом квартале прошлого года до 56,9 % в первом квартале 2009 г.

Следует уточнить, что местная власть пытается противостоять этому негативному процессу всеми возможными методами. Как сообщил губернатор Донецкой области В. Логвиненко, за первые полгода в области создано 32,8 тыс. новых рабочих мест и за то же время трудоустроено 23,4 тыс. незанятых граждан. Но в то же время губернатор отметил, что прогнозирует некоторый рост безработицы с началом осени, поскольку многие безработные трудоустроены на сезонные работы в аграрном секторе и курортных зонах.

Падение покупательной способности населения и долги в сфере ЖКХ

Понижение реальной заработной платы, долги по выплате зарплат, рост количества безработных, в первую очередь, негативно сказались на покупательной способности населения области и росте долгов за услуги предприятий жилищно-коммунального хозяйства.

Как сообщает Донецкий облстат, в первом полугодии 2009 г. продажа потребительских товаров по всем каналам реализации в Донецкой области составила 20 млрд грн. Это меньше показателя аналогичного периода прошлого года на 17,9 % (в сопоставимых ценах).

Увеличилась (на 2 %) только реализация сельскохозяйственных продуктов на рынках. Больше всего (на 23,6 %) сократился товарооборот предприятий-юридических лиц, на которые приходится 46,5 % областного объема (рынки обеспечили 35 %, частные предприниматели – 18,5 % общей продажи потребительских товаров за полугодие).

По мнению специалистов, уменьшение объемов продажи товаров стало следствием снижения покупательной способности населения (реальная зарплата уменьшилась почти на 14 %).

Об ухудшении жизненного уровня дончан говорит и социологический опрос жителей Донецкой области, проведенный еще в начале лета аналитической службой Н. Гаврилова.

Опросив 669 человек среди взрослого населения региона, аналитическая служба установила, что на начало лета уровень жизни ухудшился у 55 % опрошенных. Снижение уровня жизни в большей степени коснулось мужчин, чем женщин (58 % против 52 %). В свою очередь, не почувствовали никаких изменений больше женщины, чем мужчины (37 % против 35 %), и у большего количества женщин, по сравнению с мужчинами, жизнь даже улучшилась (9 % против 5 %). Не смогли определиться с ответом 2 %.

В исследовании было установлено, что уровень жизни ухудшился у 50 %

респондентов в возрасте до 30 лет, 53 % – в возрастной группе от 31 до 40 лет и около 58 % – у респондентов старше 40 лет.

Снижение уровня жизни в мае 2009 г. по сравнению с декабрем 2008 г. имеет позитивную динамику почти во всех социальных слоях населения.

Что касается долгов населения за „коммуналку”, то согласно сообщению губернатора области В. Логвиненко, уровень расчетов за использованные энергоносители, тепло- и водоснабжение, другие услуги предприятий ЖКХ оставляет желать лучшего.

По его словам, для стабилизации финансового состояния предприятий ЖКХ и в связи с повышением цен на энергоносители в области постоянно идет работа по пересмотру тарифов на жилищно-коммунальные услуги, с выведением их к уровню полной оплаты услуг. Но на сегодняшний день существующие тарифы покрывают стоимость услуг:

- водоснабжения – на 91,2 %;
- водоотвода – на 93,5 %;
- теплоснабжения – на 70,1 %;
- обслуживания жилья – на 82,4 %.

Конечно, такой уровень оплаты услуг не мог не сказаться на результатах работы предприятий сферы ЖКХ (за I квартал убытки в сумме 112,7 млн грн), поэтому, по словам В. Логвиненко, властям придется повышать тарифы на услуги ЖКХ, хотя в нынешней ситуации это – не лучший выход из положения, ведь „каждое повышение тарифа на 1 % снижает уровень платежей на 1,5 – 2 %”.

К этому следует добавить, что, по мнению многих экспертов, к началу осени текущего года, когда стартует президентская избирательная кампания, кризис неплатежей населения за энергоресурсы усугубится. В частности, заместитель директора Агентства моделирования ситуаций А. Голобуцкий прогнозирует, что неплатежи могут вырасти по стране минимум на 30 %, что может привести к срыву отопительного сезона. Исходя из этого, можно предположить, что учитывая нынешнее социально-экономическое состояние Донецкого региона (о котором сказано выше), особую остроту кризис неплатежей за коммунальные услуги будет иметь именно там.

В целом, что касается прогнозов о социально-экономическом состоянии Донецкого региона на вторую половину нынешнего года, то здесь перспективы тревожны по двум основным причинам. Во-первых, по причине продолжающегося глобального финансово-экономического кризиса, в условиях которого экспортно-ориентированная экономика Донбасса терпит убытки, а значит – и поступления в бюджеты (следовательно, и расходы на социальные нужды) уменьшаются. Поэтому сегодня очень важны слаженные действия центральной и региональной властей, хозяев промышленных предприятий по поиску новых рынков сбыта, оптимизации производств за счет введения новых технологий и в государственном стимулировании экономически активных предприятий. Во-вторых, потому что политический кризис в стране усугубляется приближающимися президентскими

выборами, а разбалансировка в действиях властей обостряет управленческий кризис, который проявляется в недостаточной и несвоевременной реакции на вызовы сегодняшнего дня. Здесь первостепенное значение приобретает необходимость консенсуса и четкого разграничения полномочий и обязанностей между ветвями власти, оптимизация вертикали власти и усиления гражданского контроля за деятельностью властей, что позволит охладить „социально-политический градус” в обществе, а также своевременно и адекватно реагировать на существующие проблемы и грядущие вызовы в социально-политической и экономической жизни как Донецкой области в частности, так и страны в целом.

АКТУАЛЬНІ НОВИНИ ПОЛІТИКИ

Між Україною і Росією активно розгорається дипломатичний скандал. Днями українське МЗС наказало покинути територію України радникові російського посольства В. Лисенку, який курирував питання Чорноморського флоту. Показово, що про це стало відомо з джерел у російських дипломатичних колах.

Раніше в серпні 2007 р. МЗС України направляло ноту в МЗС Росії у зв'язку з поширеними в ЗМІ висловами В. Лисенка щодо статусу Криму і умов тимчасового перебування Чорноморського флоту на українській території. Ці вислови МЗС назвало спробою посягання на незалежність і територіальну цілісність держави.

Експерти не виключають, що вимога Києва до В. Лисенка покинути Україну пов'язана з рядом проблем, що виникли між РФ і Україною навколо Чорноморського флоту.

Зокрема, напруженість у відносинах між двома країнами викликала затримання напередодні в Севастополі місцевими правоохоронними органами ракет, що перевозилися для ЧФ, а раніше – блокування бронетранспортерів, які повинні були брати участь у заходах з нагоди Дня Військово-морського флоту РФ.

Крім того, 27 липня російські ЗМІ розповсюдили інформацію про вимогу України відкликати генконсула Росії в Одесі О. Грачова.

У свою чергу глава МЗС РФ С. Лавров заявив: „Ситуація розглядається в Росії як ще один крок у низці недружніх дій з боку Києва стосовно Росії. Це питання не залишиться без наслідків”.

Цими наслідками стала пропозиція Росії достроково завершити місію генерального консула України в Санкт-Петербурзі Н. Прокопович і одного з радників посольства України в Москві І. Берьозкіна. Про це послові України в Москві К. Грищенку, який був запрошений у МЗС Росії, повідомив заступник міністра закордонних справ РФ Г. Карасін.

„Послові України було зроблено подання у зв'язку з недружніми діями українських властей відносно двох дипломатичних представників Росії в Україні: генконсула в Одесі і старшого радника російського посольства, яким було

запропоновано завершити свою місію в Україні”, – йдеться в повідомленні. „Незважаючи на те, що рішення відносно генконсула Росії українська сторона „припинила”, російська сторона розцінює акцію офіційного Києва як відверто антиросійський крок, що завдає збитку розвитку відносин між Росією і Україною”, – зазначили в МЗС Росії.

Російське відомство зазначає, що „подібні провокаційні дії української сторони відносно згаданих російських дипломатів не можуть залишитися без відповідних заходів”.

„Українська сторона була завчасно попереджена по дипломатичних каналах про відповідальність за негативні наслідки подібних недружніх по відношенню до Росії дій офіційного Києва”, – йдеться в повідомленні.

МЗС вже отримало від Росії офіційний документ, в якому йдеться про рішення вислати з території цієї держави двох українських дипломатів.

Про це повідомив *т. в. о міністра закордонних справ України Ю.Костенко*.

“У нас уже є офіційна інформація про те, що вчора ввечері статс-секретар МЗС Росії Г. Карасін на зустрічі з послом України в Росії К. Грищенком сказав, що у зв’язку з такою ситуацією (рішення України вислати двох російських дипломатів) вони вчинять відповідним чином”, – сказав він.

Ю. Костенко додав, що ця інформація в міністерстві є, і вона наразі вивчається, аналізується українськими дипломатами.

Як наголосив Ю. Костенко, українська сторона, ухвалюючи рішення про висилання російських дипломатів, діяла виключно в рамках Віденської конвенції про дипломатичні відносини 1961 р.

“Це для нас головне. Для нас головне, щоб у наших відносинах була транспарентність, розуміння, були відносини взаємовигідні...”, – зауважив він.

“Не можна суміщати діяльність професіонала-дипломата з іншою, наприклад, втручатися у внутрішні справи країни”, – сказав Ю. Костенко.

Водночас він також повідомив, що українське МЗС не отримало від Росії будь-якої інформації щодо конкретних звинувачень українських дипломатів, які висилаються звідти.

“Завжди бувало так у дипломатичній практиці – це як відповідь, без усяких пояснень”, – констатував Ю. Костенко.

Перший заступник секретаря Ради національної безпеки і оборони України, экс-глава МЗС В. Огризко, у свою чергу, назвав „радянською практикою” відповідь російської сторони на дії України відносно російських дипломатів.

„Не можна порівняти те, що відбувається в діяльності вказаних російських, так званих дипломатів, з тим, що сьогодні намагаються у відповідь вислати з Росії двох дипломатів, які жодним чином не порушили жодного положення Віденської конвенції. Тобто це така собі давня, радянська, совкова, махрова практика реакції на абсолютно законні дії держави”, – сказав В. Огризко.

Він також додав, що подібні скандали були свого часу і в провідних країнах

Європи. „Тобто країна, яка висилає шпигунів, діє відповідно до Віденської конвенції. У відповідь висилають абсолютно безневинних дипломатів, які займаються своєю роботою”, – зазначив він.

У цій ситуації, за його словами, Україні слід продовжувати дотримуватись норм Віденської конвенції і забороняти на території країни діяльність тих людей, які під прикриттям дипломатичного статусу займаються не дипломатичною діяльністю. „Проте разом з тим слід розуміти, що це, безумовно, матиме відповідну реакцію іншої сторони”, – підкреслив В. Огризко.

Також він поінформував, що якщо Росія вишле українських дипломатів, то українська сторона направить нових. Проте, за його словами, можливий той факт, що російська сторона не дасть акредитацію для роботи нових українських дипломатів на її території.

„Ми виходимо з того, що високий статус дипломата повинен бути відповідним чином реалізований, а якщо під цим гаслом займатися діяльністю, яка суперечить інтересам нашої країни, то, як і будь-яка інша держава, ми повинні захищатися”, – підсумував В. Огризко.

А. Шкіль, народний депутат України, фракція БЮТ, член Комітету ВРУ із закордонних справ вважає, що причина виникнення цього скандалу – розташування в Україні Чорноморського флоту РФ. „Перед святкуванням Дня флоту були абсолютно незрозумілі пересування бойових ракет, підрозділів, техніки територією України без яких-небудь дозволів або угод між двома країнами. Необхідність таких угод передбачена у відповідному договорі між Україною і РФ. Відповідальним за співпрацю нашої країни з Чорноморським флотом виступав В. Лисенко. Саме тому через невиконання ним своїх зобов’язань Україна відреагувала таким чином.

Що стосується Росії, то це її право реагувати спонтанно і неадекватно. РФ ставиться до України з неприхованим принциповим презирством. Нам намагаються диктувати, які свята святкувати, або розповідають, що такої країни як Україна ніколи не було, а її існування є історичною помилкою. До тих пір, поки існуватиме таке ставлення РФ до України, подібних конфліктів уникнути не вдасться”, – наголосив народний депутат.

А. Матвієнко, народний депутат України, фракція НУ – НС переконаний, що наша дипломатія страждає неадекватністю своїх дій: „Не можна за фактом ухвалення такого рішення формувати думку суспільства. Потрібно бути послідовним. Потрібно зробити попередження, ноту, заяву, чекати реакції.

Я більш ніж упевнений, що В. Лисенка є за що просити покинути українську територію, але це виглядає наївно. Він і без того 29 числа закінчив свої повноваження і вже повинен був виїжджати. Але якщо у МЗС не вистачало сміливості вислати його раніше, можна було тихо дочекатися завершення його повноважень і уникнути скандалу.

Зараз ми з вами не знаємо, об’єктивна це реакція нашого департаменту чи там є певні натяжки. Адже широкий громадськості не відомо, чи були відповідні ноти

від українського МЗС. Усе це вирішується дуже непрофесійно”.

О. Кузьмук, народний депутат України, фракція Партії регіонів, екс-міністр оборони: „Я не можу сказати, що це якісь односторонні дії. У нас немає нормального контакту, немає нормальної робочої обстановки і прагнення в нормальному порядку вирішити проблеми. Безумовно, проблеми між Україною і Росією виникатимуть і надалі, але у керівництва двох країн немає бажання вирішувати їх, не виносячи ганебні речі на огляд усьому світу.

Нещодавно вперше за півтора роки засідала українсько-російська підкомісія з проблем перебування в Україні Чорноморського флоту РФ. Я брав у ній участь і сподівався, що це дасть поштовх до відновлення на вищому рівні українсько-російської комісії. Це дуже складний процес, адже саме перебування Чорноморського флоту – проблема як для України, так і для Росії. Немає чіткої взаємодії між керівництвом країн, між міністерствами оборони. Звичайно, на нижчих рівнях існують порушення закону, які ніхто не збирається прискіпати.

Такі прецеденти не виникали наприкінці 90-х років, на початку третього тисячоліття. Усі розуміли, що за порушення статутів буде чітке покарання. Сьогодні цього немає, є тільки пошук взаємних звинувачень”.

О. Палій, експерт Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії при Міністерстві закордонних справ України назвав головною причиною цього скандалу демонстративну неповагу Росії до України, показану під час переміщення військової техніки і боєприпасів у Севастополі. „Окрім цього, російськими дипломатами були підтримані різні екстремістські рухи в Криму. Усе це відбувається в контексті ідеологічного наступу з боку Росії на Україну перед президентськими виборами. РФ намагається вплинути на результат виборів, а Україна зобов’язана реагувати на це.

Проте наша країна дуже обережно відреагувала на провокації. Вона не оголосила персоною нон-грата, а просто запропонувала виїхати людині, причетній до несанкціонованого переміщення військ у Севастополі. Росія зобов’язана була оповістити Україну про такі переміщення. Ми постаралися максимально уникнути скандалу. Росія відповіла дзеркально, але така реакція неадекватна. Український консул у Петербурзі не перевозив ніяких ракет або боєприпасів, тим більше, не підтримував екстремістських організацій у Росії.

Думаю, РФ і далі перевірятиме на міцність Україну. Це буде до тих пір, поки Росія не побачить, що з нами такі ігри не проходять”, – зазначив експерт.

В. Кулик, директор Центру дослідження проблем цивільного суспільства вважає помилкою реагування на ті або інші недружні дії російської сторони оголошенням персонами нон-грата російських дипломатів. „Звичайно, можна було спрогнозувати жорстку асиметричну або симетричну реакцію у відповідь. Росіяни пішли по симетричному напрямку – запропонували достроково припинити повноваження консула в Пітері.

Дії наших українських дипломатів і спецслужб є не зовсім правильними і стриманими. Ми самі спровокували новий виток загострення суперечностей між

Україною і Росією. Хоча ми припинили рішення щодо одеського консула, маховик запущений. Думаю, після цього послідує ще декілька демаршів з боку РФ щодо України. Це не приведе до поліпшення і нормалізації двосторонніх відносин, а збереже тенденцію, яку експерти називають „провокацію по дрібницях”.

Незважаючи на те що було заявлено про необхідність розвивати двосторонні відносини, нинішня влада не робить ніяких конкретних кроків для того, щоб це відбулося. Після візиту Р. Богатирьової до Москви, суттєвих зрушень у напрямі нормалізації відносин ми не побачили.

Звичайно, Росія сама створює умови для провокації. Наприклад, переміщення зброї і військ у Севастополі. Але це відбувалося і раніше. Чомусь тоді наші відомства не реагували на це так гостро. Але саме під час розгортання президентської виборчої кампанії спецслужби і МЗС показують гостру реакцію. Думаю, це були невинуватені дії”, – вважає В. Кулик.

Зі свого боку, *політолог В. Корнілов, директор української філії Інституту країн СНД* прогнозує, що українська сторона продовжуватиме ескалацію подібних скандалів, оскільки В. Ющенко вступив у президентську кампанію: „Судячи з усього, нічого нового його стратеги не придумали, окрім як пробувати отримати очки від радикально налаштованого західно-українського електорату. Схоже, ці очки набиратимуться за рахунок ескалації напруги відносин з Росією”.

Урешті-решт українська сторона ухвалила рішення про відміну припинення повноважень генерального консула Росії в Одесі О. Грачова ще до заходів у відповідь Росії. Про це заявив прес-секретар Посольства України в Росії О. Волошин.

Він пояснив, що рішення залишити в Україні О. Грачова не пов'язано з наміром Москви вислати Генерального консула України в Санкт-Петербурзі Н. Прокопович. Він також поінформував, що з понеділка Н. Прокопович вийшла з відпустки на роботу і виконує свої функції в повному обсязі.

За словами дипломата, у МЗС України щиро здивувалися реакції російської сторони на дії відносно дипломатів РФ, до діяльності яких “є серйозні питання”. Також О. Волошин допустив, що Росія не вживатиме яких-небудь заходів до Генконсула України в Санкт-Петербурзі, доки Київ не перешкоджатиме роботі російського дипломата в Одесі.

“У принципі, російська сторона достатньо обгрунтувала, що повноваження Генконсула України в Санкт-Петербурзі визнаватимуть стільки часу, скільки українська сторона визнаватиме повноваження Генконсула РФ в Одесі, – підкреслив він. – Безумовно, українська сторона і далі вестиме переговори з цього питання, і остаточну крапку тут ставити поки рано”.

Західноукраїнська частина візиту глави Руської православної церкви Патріарха Московського і всієї Русі Кирила мала початися 2 серпня з Рівного, однак, як пояснив голова Синодального інформаційного відділу Московської

патріархії В. Легойда, маршрут було змінено “через неодноразові настійні рекомендації влади утриматися від поїздки до Рівного з міркувань безпеки”.

Літак Патріарха Кирила, який вилетів із Севастополя, перенаправили до Києва, а до Рівного прилетів літак Митрополита Київського і всієї Русі-України Володимира (Сабодана).

Патріарх Московський і всієї Русі Кирил засмучений, що не приїхав до Рівного, проте сподівається на зустріч із західноукраїнською паствою. Про це повідомив заступник голови відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського патріархату протоієрей Микола Балашов.

За його словами, Секретаріат Президента України не рекомендував Патріархові Кирилу відвідувати Рівне „у зв'язку з небезпекою зіткнень, які могли б привести до тяжких наслідків”.

„У цій ситуації у Патріарха не було можливості протидіяти рішенню української влади”, – сказав протоієрей.

Митрополит Володимир прибув до Свято-Воскресенського собору міста і вибачився перед прихожанами за неперередбачене скасування візиту Патріарха Кирила. За словами прес-секретаря Митрополита Київського Георгія Коваленка, у Рівному на зустріч з Патріархом в неділю зібралось майже 20 тис. людей.

Поряд з віруючими Української православної церкви Московського патріархату, які зібралися біля кафедрального собору в Рівному зустріти Патріарха Кирила, були також і його опоненти.

Зокрема, це чимало прихожан УПЦ Київського патріархату, які в цей час прийшли на релігійну службу (другий, головний, поверх собору належить місцевій громаді УПЦ Київського патріархату).

Майже весь час із другого поверху собору перед кількатисячним зібранням православних звучала служба, підсилена гучномовцями надворі. Служба не припинилася навіть тоді, коли перед собором виголошував промову Митрополит Київський і всієї України Володимир, який змушений був говорити, майже торкаючись губами мікрофона, аби його почули люди.

Крім прихильників УПЦ Київського патріархату, біля собору в Рівному та на прилеглих вулицях і майданах було чимало представників політичних організацій, зокрема місцевих осередків Української народної партії та ВО „Свобода”. Зокрема, представники „Свободи” розбили кілька агітаційних наметів на прилеглому до собору майдані Незалежності, де роздавали рівнянам політичну літературу та тримали кілька гасел з вимогами створення Єдиної помісної православної церкви в Україні.

Як повідомив голова обласної організації ВО „Свобода” С. Молчан, метою їх акції було не стільки звернути на себе увагу Патріарха Кирила, скільки розповісти мешканцям міста про політичну та релігійну ситуацію в Україні.

Також, за даними місцевих журналістів, чимало опонентів Патріарха Кирила виїжджали в Рівненський аеропорт. Там вони тримали гасла і транспаранти, які закликали Патріарха поважати суверенні права українців, зокрема право на

створення єдиної помісної церкви.

Проте того ж дня глава РПЦ прибув автомобілем з Києва до міста Корець (Рівненської області) в Свято-Троїцький монастир. Біля стін Корецької обителі предстоятеля Руської православної церкви вітав голова Рівненської обласної адміністрації В. Матчук. Біля брами монастиря Патріарха зустріли Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Володимир, архієпископ Рівненський і Острозький Варфоломей, інші ієрархи Української православної церкви, настоятелька обителі ігуменя Рафаїла (Хільчук) із сестрами, представники влади.

„Ми молимося за всіх, ми ні до кого не маємо зла, ми віримо, що тільки любов'ю і правдивим словом можна пом'якшити людські серця”, – сказав Патріарх, звертаючись до вірян у Троїцькому соборі монастиря.

Усіх вірян Святіший Патріарх закликав „сильно молитися” за те, щоб скрізь був мир. Першоієрарх пригадав, що відвідував цю обитель 1990 р. разом зі своїм попередником на патріаршому престолі, нині покійним Алексієм II, який 25 років тому надав Корецькому монастирю ставропігію (пряме підпорядкування Патріархові).

За роки, що минули, за спостереженнями Патріарха Кирила, релігійна ситуація в Україні змінилася на краще. „Але й досі триває розділення на благочестивій землі, ще досі є люди, що живуть недоброзичливістю”, – сказав Кирил.

Наступного дня Патріарх Кирил таки побував у Рівному. Декілька тисяч прихильників предстоятеля РПЦ зустрічали його біля Свято-Воскресенського собору в Рівному гаслами: „Наш патріарх – Кирил!”

Прибувши до собору з кількогодинним запізненням, Патріарх Кирил спустився в нижній храм собору, який він назвав катакомбами.

У невеликій проповіді перед вірянами він подякував усім, хто береже тут православну віру і єдність церкви, та побажав людям, щоб віра додавала їм сил і допомагала долати труднощі, берегти єдність православної церкви.

З приводу відвідання нижнього храму Патріарх зазначив, що християнство у світі також починалося з катакомб, але, вийшовши з катакомб, церква потім усьому світу проповідувала слово істини.

У цей час предстаники УПЦ Київського патріархату перед собором вигукували: „Наш Патріарх – Філарет!” і „Ганьба!”

При в'їзді до собору Патріарх Кирил також проїхав повз групу прихильників УПЦ КП, які тримали прапори УНП та вигукували гасла за єдність Української православної церкви.

Патріарх Кирил подарував вірянам ікону Спасителя і попросив роздати людям іконки Святого рівноапостольного князя Володимира.

Патріарх Кирил також роз'яснив ситуацію з відкладеним візитом до міста Рівне, яке він все ж таки відвідав у понеділок.

“Що стосується заминки з моїми відвідинами Рівного, я не впевнений, що тут

є якийсь підступ”, – сказав Патріарх у бесіді з західноукраїнським духівництвом у Зимненському монастирі під Володимиром-Волинським.

За його словами, при підготовці візиту в Україну до нього приїжджав високопоставлений представник Адміністрації Президента України і від імені глави держави В. Ющенко попросив не їхати в Рівне, тому що там “тотуються дуже жорсткі провокації”. “І у київських властей не було упевненості в тому, що вони зможуть утримати ситуацію під контролем”, – сказав предстоятель РПЦ.

“Але проте, з повагою ставлячись до цієї точки зору, я все ж таки просив вставити Рівне до програми мого візиту, що й відбулося”, – додав Патріарх.

Проте в неділю, за його словами, подзвонила “людина з президентської Адміністрації” і сказала, що “відвідини Рівного украй небажані, особливо цього дня”. Патріарх тоді перебував у Севастополі, і обговорювалися варіанти, яким чином приїхати в Корець (де розташований один з найбільших монастирів), якщо не можна прилетіти в Рівне. Були два варіанти: Житомир і Київ. “Але оскільки нас представник авіакомпанії повідомив, що в Житомирі посадити літак не можна, було прийнято рішення летіти до Києва”, – пояснив предстоятель РПЦ.

“Коли я прилетів до Києва, я дізнався всі подробиці того, як мене чекали люди, яка кількість жителів Рівного вийшла на вулиці з підтримкою, – я прийняв рішення наступного дня відвідати Рівне”, – підкреслив Патріарх Кирил.

Але представники української влади ще раніше заперечили власну причетність до змін у програмі візиту Патріарха Кирила. Ініціатором змін програми візиту Патріарха Кирила був не Секретаріат Президента України, зазначив заступник глави Секретаріату Президента Ю. Богуцький.

З цього приводу Ю. Богуцький зазначив: По-перше, Секретаріат Президента України не є координатором програми візиту в Україну Предстоятеля Руської православної церкви. Цим займається відповідна комісія Української православної церкви та Московська патріархія.

По-друге, за його словами, під час попередніх консультацій щодо майбутнього візиту Патріарха Кирила в Україну до відома представників Московської патріархії доводилася інформація про релігійну ситуацію в Рівному та настрої представників різних конфесій і громадських організацій, яка базувалася на аналізі численних звернень до державних органів влади та даних правоохоронних органів.

1 липня за ініціативи Московської патріархії відбулася телефонна розмова, під час якої остаточно ухвалення рішення щодо відвідання Рівного було віддано на розсуд організаторів візиту, додав Ю. Богуцький.

„Ще раз наголошую: ініціатором змін до програми візиту Патріарха Кирила був не Секретаріат Президента України. Хотів би просити представників ЗМІ під час коментування делікатних питань, що зачіпають релігійну сферу, бути максимально коректними і точними. Адже відомо, що в Україні та поза її межами є сили, зацікавлені в тому, щоб Патріарх Московський і всієї Русі мав обмежене уявлення про справжнє розмаїття позицій громадян, віруючих православних

України, щодо прагнення до утворення в Україні єдиної помісної православної церкви. Поважаймо передусім своїх співвітчизників, свою державу”, – сказав він.

Також Міністерство внутрішніх справ України просить не політизувати зміну маршруту пересування Патріарха Кирила, стверджуючи, що це рішення ухвалювалося представниками російської сторони.

“Патріарх Кирил, який повинен був прибути з Криму до Рівного, несподівано змінив маршрут свого пересування і поїхав в це місто іншим шляхом. Відразу ж у засобах масової інформації почали з’являтися припущення, що зміна його маршруту пов’язана з загрозою безпеки Патріарха під час його поїздки до Західної України. МВС повідомляє, що рішення про зміну маршруту пересування Патріарха ухвалювалося представниками російської сторони, які відповідають за його безпеку”, – говориться в повідомленні. “Наразі ніяких надзвичайних подій, які можуть зашкодити патріаршому візиту, не зафіксовано. Співробітники органів внутрішніх справ повністю контролюють обстановку і здатні забезпечити громадський порядок у місцях перебування Патріарха”, – відзначає також відомство.